

Paragraaf 2

Weerstandsvormogen en risicobeheersing

Aanleiding en achtergrond

Op 26 september 2017 stelde u een nieuwe kadernota Risicobeheersing en Weerstandsvormogen vast. In deze nota staan de kaders van het risicomanagement. In deze paragraaf laten wij de resultaten van deze nieuwe werkwijze zien. In de begroting 2018 is deze opzet voor het eerst gebruikt.

Risicomanagement is het proces waarbij de organisatie continu en systematisch doorlopen wordt op risico's, met als doel de gevolgen ervan te voorkomen of te bestrijden en de positieve gevolgen ervan te benutten of te versterken. Met andere woorden: risicomanagement is gericht op het voorkomen, vermijden of verkleinen van risico's.

De twee meest gebruikte toepassingen van risicomanagement zijn:

- Sturen op risico's;
- Beheersen van risico's.

In deze paragraaf brengen wij de risico's in beeld die die van invloed zijn op onze bedrijfsvoering (organisatiebreed) in beeld te brengen en nemen waar nodig maatregelen te treffen om de risico's beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's zijn we in staat om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van onze organisatie, het zogenaamde weerstandsvormogen. Het weerstandsvormogen kunnen we bepalen door onderstaande stappen te doorlopen:

1. Een inventarisatie van de risico's (risicoprofiel);
2. Benodigde weerstandscapaciteit;
3. Beschikbare weerstandscapaciteit;
4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit.

Risicoprofiel

Aan de hand van de risico-inventarisatie is een risicoprofiel opgesteld. Periodiek worden de risico's van de organisatie doorlopen en waar nodig opnieuw beoordeeld.

Momenteel zijn in totaal 121 risico's in het systeem gebracht. In het onderstaand overzicht presenteren we (maximaal) 10 risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit (zo houden we focus op de belangrijkste risico's). De impact van de overige risico's nemen we mee in het totaal van de benodigde weerstandscapaciteit.

Belangrijkste financiële risico's						
Risico-nummer	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R8	Verminderde afname bouwgrond bedrijventerrein Lochter III	Financieel - Gedwongen afboeken boekwaarde Lochter III. Gezamenlijk risico marktpartijen (60%) en gemeente (40%). Publiekrechtelijke afspraken werken privaatrechterlijk door. Minder opbrengsten dan begroot. Investerings zijn (groten)deels al gedaan door o.a. grondverwerving, voorbereidingskosten etc. Hierdoor ontstaat een verliesgevende exploitatie. Impact Continuïteit - Bij forse verliezen moeten keuzes worden gemaakt om de consequenties in de begroting op te vangen. Imago - Ontwikkeling terrein laat langer op zich wachten. Het terrein ligt langer braak, waardoor de gewenste uitstraling/ aantrekkelijkheid minder wordt.	Actief - Op maat gesneden grondaanbieding aan potentiële gegadigden ; Actief - Extra acquisitie	50%	max.€ 4.000	19.67%
R157	Aanpassing van bestemming woninglocaties	Financieel - De gewijzigde woningbehoefte (demografische ontwikkelingen) leidt tot minder of andere nieuw te bouwen woningen. De wijziging van het bestemmingsplan van ontwikkeling woningbouw naar agrarisch kan kosten met zich meebrengen. Locaties met potentie zouden hierdoor niet ontwikkeld kunnen worden	Actief - Onderzoeken hoe de gevolgen van de te wijzigen bestemmingsplannen zo gering mogelijk kunnen zijn.	50%	max.€ 3.000	14.77%
R54	Daling uitkering gemeentefonds	Financieel - De uitkering van het gemeentefonds kan gedurende het begrotingsjaar wijzigen. Bij een daling heeft dit effect op de lopende begroting en zijn direct ombuigingen nodig. Ook heeft een daling impact op de opvolgende jaren. ook dan zijn bezuinigingen nodig, maar daarvoor hebben we langer de tijd. Impact Continuïteit - Voorzieningenniveau wordt verlaagd	Actief - Het opnemen van een voorzichtigheid in de raming van het gemeentefonds. Suggestie - Lobby in samenwerking met andere gemeenten en VNG ; Suggestie - Op de voet volgen van de ontwikkelingen, zodat je maximale reactietijd hebt om zelf de gevolgen te kunnen sturen.	70%	max.€ 1.000	5.72%
R80	Infrastructuur kan technische ontwikkelingen van (motor)voertuigen niet bijhouden	Financieel - Grote investeringen in wegen Impact Continuïteit - Maatregelen gaat ten kosten van andere werkzaamheden Imago - Door achterblijven van infrastructuur	In voorbereiding - Ontwikkelingen goed bijhouden en inspelen op veranderingen In voorbereiding - Ontwikkeling nieuwe mobiliteitsvisie	30%	max.€ 2.000	5.55%
R162	Toename van Jeugdzorg	Financieel - Door toename van het aantal jongeren dat gebruik maakt van Jeugdzorg ontstaan tekorten op het budget. Financieel effect zeer moeilijk te bepalen door nieuw model en andere afrekensystematiek. 75% van de instroom wordt bepaald door huisartsen, andere medische specialisten of trajecten die opgelegd worden vanuit Jeugdbescherming/Jeugdclassering. Impact Continuïteit - Doordat niet te sturen is op volume en doordat met name trajecten gericht op 24-uursverblijf kostbaar zijn kan de (financiële) impact groot zijn	In voorbereiding - Ontwikkeling verbeterplan zorg	70%	max.€ 500	3.73%
R136	Wijziging in verdeelmodellen participatiebudget (PW-uitkeringen, WSW-oud en participatie-reintegratie)	Financieel - Wijziging in de wijze waarop het macrobudget over de gemeenten wordt verdeeld kan zowel positieve als negatieve financiële gevolgen hebben voor de gemeente Hellendoorn.	Actief - We volgen de inhoudelijke ontwikkeling van de diverse verdeelmodellen op de voet. Daar waar mogelijk wordt direct of indirect, met name via de VNG, invloed uitgeoefend op het ministerie dat de betreffende verdeelmodellen ontwikkeld.	70%	max.€ 300	2.75%
R132	Groter beroep op open einde regelingen vanuit jeugdzorg en Wmo	Financieel - Het beroep dat de burger kan doen op open einde regelingen zoals Wmo-verstrekingen, leerlingenvoer en bijzondere bijstand is niet gelimiteerd. Dit kan resulteren in tegenvallers.	In voorbereiding - Ontwikkeling verbeterplan zorg	70%	max.€ 250	2.51%

R103	Hoger beroep op de open einde regeling Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	Financieel - Kostenstijging uitkering - Toename uitkeringsbestand, Impact Continuïteit - Druk op de organisatie en de gemeentebegroting	Geïmplementeerd - Samenwerken met werkgevers ; Geïmplementeerd - Instrumenten ontwikkelen en inzetten om mensen te laten uitstromen ; Geïmplementeerd - Extra inzet in de uitstroom	50%	max.€ 450	2.39%
R12	Vertraging uitgifte bouwgrond Hellendoorn Noord fase 1.	Financieel - Minder opbrengsten dan begroot. Investerings zijn (grooten)deels al gedaan door o.a. grondverwerving, voorbereidingskosten etc. Hierdoor ontstaat een verliesgevende exploitatie. Imago - Ontwikkeling woonwijk duurt langer.	Actief - Overeenkomst gesloten met projectontwikkelaars over de afname van 42 kavels in de periode 2018-2021 tegen een vooraf afgesproken bedrag en afnamedatum. Actief - Fasering in overeenstemming gebracht met woningbouwprogramma/ behoefteprognoses. Actief - Bufferreserve ingesteld om verliezen op te vangen door afzetrisico, gebaseerd op prijs, rente en afzetrisico. Actief - Jaarlijkse herziening van de grondexploitatie: Vinger aan de pols. Actief - Voorziening getroffen voor het te verwachten verlies (huidig exploitatietekort berekend op € 1.186.000).	30%	max.€ 500	1.83%
R112	De doorontwikkeling van Soweco naar een maatschappelijke onderneming (MO) en de daarbij behorende ontvlechting van GR en NV/MO stagneert of is onvoldoende succesvol.	Financieel - De gemeenten die betrokken zijn bij de gemeenschappelijke regeling Soweco zullen de exploitatietekorten gezamenlijk moeten dragen. Daarnaast brengt het (toekomstige) aandeelhouderschap van de NV/MO Soweco financieel risico met zich mee hetgeen inherent is aan aandeelhouderschap. Impact Continuïteit - Heeft impact op het welbevinden van de werknemers met een arbeidsbeperking, zij zullen zich zorgen maken of zij hun werk nog wel kunnen blijven doen. Het voortbestaan van het SW-bedrijf komt op het spel te staan.	Actief - De voortgang met betrekking tot de doorontwikkeling van Soweco kritisch en betrokken volgen, zowel inhoudelijk als financieel.	50%	max.€ 250	1.53%

In bovenstaande tabel staan de 10 grootste (financiële) risico's met de hoogste impact op de benodigde weerstandscapaciteit. De invloed van een bepaald risico komt tot uitdrukking in het invloedspercentage in de laatste kolom. Dit is een resultante van de risicosimulatie, die de kans en het risicobedrag combineert tot een inschatting waarop het risico zich voor kan doen.

- Het maximale bedrag dat met deze 10 grote risico's gemoeid is, is € 12.250.000,--.
- De overige risico's vertegenwoordigen een maximaal bedrag van € 9.541.500,--.
- In totaal hebben alle risico's samen een (financieel) gevolg van € 21.791.500,--.

In de onderstaande tabel zijn de 121 risico's uitgezet naar financiële impact maal de kans dat het risico zich voordoet. U ziet dat er momenteel 2 risico's in het rode risicogebied liggen, dit zijn de risico's 'Daling uitkering gemeentefonds' en de 'kosten van de jeugdzorg'. Het gemeentefonds is de belangrijkste bron van inkomsten, waarvan we het meeste risico lopen op de algemene uitkering. Ten aanzien van de risico's binnen de jeugdzorg, zien we veel verschillende oorzaken waarbij ook grote financiële gevolgen spelen. Hierdoor hebben we dit risico hoog ingeschaald. We nemen hierop verschillende maatregelen zodat het effect van deze risico's wordt verlaagd.

Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages							
Percentage	Benodigd	Percentage	Benodigd	Percentage	Benodigd	Percentage	Benodigd
5%	2.445	30%	2.714	55%	4.541	80%	5.972
10%	2.769	35%	3.709	60%	4.752	85%	6.320
15%	3.023	40%	3.921	65%	4.961	90%	6.754
20%	3.268	45%	4.131	70%	5.419	95%	7.403
25%	3.496	50%	4.339	75%	5.677		

Beschikbare weerstandscapaciteit

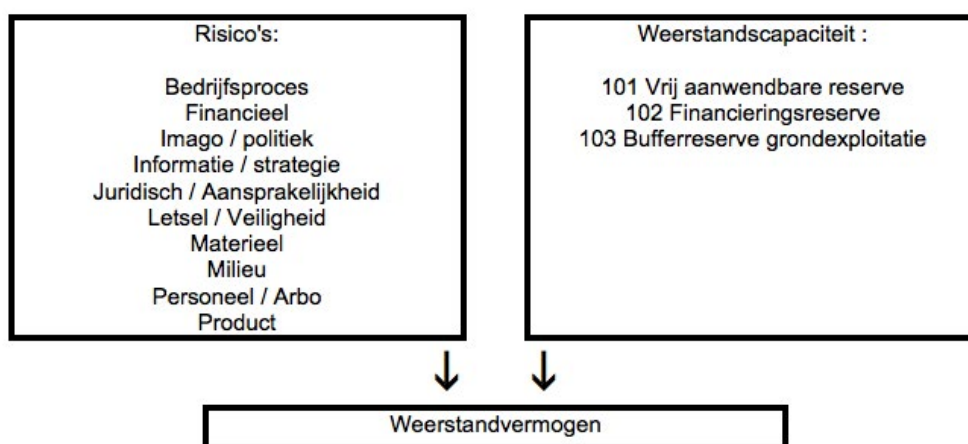
De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Hellendoorn bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

bedragen x € 1.000

Beschikbare weerstandscapaciteit	Verwachte stand ultimo 2018
Vrij aanwendbare Reserve	3.147
Financieringsreserve	2.178
Bufferreserve grondexploitatie	4.381
Totale weerstandscapaciteit	9.706

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 9.706.000}}{\text{€ 6.754.000}} = 1.43$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	uitstekend
B	1.4 - 2.0	ruim voldoende
C	1.0 - 1.4	voldoende
D	0.8 - 1.0	matig
E	0.6 - 0.8	onvoldoende
F	< 0.6	ruim onvoldoende

Het ratio van gemeente Hellendoorn valt in klasse B. Dit duidt op een ruim voldoende weerstandsvermogen.

Toelichting risico's

Exploitatie bedrijventerrein 't Lochter III

Door de aantrekkelijke economie is de belangstelling voor het bedrijventerrein toegenomen. Er wordt extra ingezet op acquisitie.

Uit onderzoek uit 2016 bleek dat er in de regio Twente een overaanbod is aan bedrijventerrein. Er is een afspraken document opgesteld op welke wijze de plancapaciteit kan worden teruggebracht, om een goede balans te krijgen tussen vraag en aanbod en de economische ontwikkeling in de regio niet te stagneren. U bent hier in juli 2017 akkoord mee gegaan en is op 28 september 2017 de bestuursovereenkomst door de 14 Twentse gemeenten ondertekend. In dit document wordt nog uitgegaan van een overaanbod, maar door de recente verkopen in 2017 en 2018 en de huidige belangstelling zijn we ervan overtuigd dat het bedrijventerrein volledig kunnen uitgegeven in de periode t/m 2025.

Het risico dat de versnelde uitgifte van bedrijfskavels niet gehaald wordt en er harde plancapaciteit geschrapt of tijdelijk uit de markt gehaald moet worden, is hierdoor aanzienlijk minder ten opzichte van de situatie vorig jaar.

De boekwaarde van 't Lochter III eind 2018 zal circa € 11,3 miljoen bedragen. Ondanks de voortvarende verkopen en de aanhoudende interesse bij potentiële kopers blijven de risico's aanwezig: er zijn nog vele hectares te verkopen. Reden waarom in de bufferreserve een fors aandeel voor deze grondexploitatie is gereserveerd, bovenop de reguliere buffer voor prijs-, rente- en afzetrisico's. De exploitatie wordt samen met 5 marktpartijen gedaan. Hellendoorn deelt voor 40% in winsten en verliezen, de andere participanten gezamenlijk voor 60%. Er is een aantal kosten dat voor rekening komt van die gemeente en die niet ten laste van de gezamenlijke exploitatie kunnen worden gebracht. Dit op basis van de afspraken in de samenwerkingsovereenkomst met de marktpartijen (o.a. verschillen in gehanteerde rentepercentages). Hiervoor is een voorziening getroffen van bijna € 800.000,--.

Aanpassing van bestemming woninglocaties

De gewijzigde woningbehoefte (demografische ontwikkelingen) leidt tot minder of andere nieuw te bouwen woningen. Om de harde plancapaciteit terug te brengen moet de bestemming woningbouw naar bijvoorbeeld agrarisch worden herzien. Dit kan kosten met zich meebrengen. Locaties met potentie zouden hierdoor niet ontwikkeld kunnen worden.

Voor Kruidenwijk Zuid en Hellendoorn Noord geldt dat de fases 2 en 3 momenteel nog de bestemming 'Woningbouw-nader uit te werken' hebben. Gezien de afspraken met de provincie Overijssel past het handhaven van deze bestemming hiervoor niet. Er zijn diverse gesprekken gevoerd met allerlei partijen om te kijken of welke wijze deze herziening van de bestemming het beste kan plaatsvinden.

Daarnaast geldt dit risico ook voor andere uit te werken woninglocaties.

Ontwikkeling gemeentefondsuitkering

De gemeentefondsuitkering wordt in 2019 geraamd op € 50,6 miljoen en is daarmee de belangrijkste bron van inkomsten. Van de raming is de algemene uitkering met € 45,7 miljoen het grootste bestanddeel. Dit is ook het deel waarover het grootste risico wordt gelopen. De uitkeringen sociaal domein (integratie uitkeringen in het kader van de decentralisaties) maken voor het merendeel vanaf 1-1-2019 deel uit van de algemene uitkering, € 4,9 miljoen wordt nog uitgekeerd in de vorm van een integratie- dan wel decentralisatie-uitkering. Voor de algemene uitkering is het risico met name het Rijksbeleid. Bezuinigingen bij het Rijk, danwel achterblijvende uitgaven werken door in de algemene uitkering. Ook toekomstige herijkingen van de gemeentefondsuitkering brengen een risico met zich mee.

Infrastructurele risico's

Ten aanzien van risico's op het infrastructurele deel, zien we een risico in de top 10. De technische ontwikkelingen die invloed hebben op de infrastructuur was al toegevoegd in de begroting 2018. Hierbij moet gedacht worden aan het grote gebruik van elektrische fietsen, maar ook de ontwikkelingen van elektrische auto's heeft impact op het gebruik. We volgen deze ontwikkelingen en nemen, waar nodig, passende maatregelen. Er is een nieuwe mobiliteitsvisie opgesteld en ligt voor ter besluitvorming. In deze begroting zijn hiervoor geen middelen opgenomen.

Toename jeugdzorg

Door toename van het aantal jongeren dat gebruik maakt van Jeugdzorg ontstaan tekorten op het budget. Financieel effect is zeer moeilijk te bepalen door nieuw model en andere afrekensystematiek. 75% van de instroom wordt bepaald door huisartsen, andere medische specialisten of trajecten die opgelegd worden vanuit Jeugdbescherming/Jeugdreclassering. Preventief wordt ingezet op samenwerking met huisartsen, onder meer door praktijkondersteuners GGZ die ook de mogelijkheden van het voorliggend veld meenemen. Hierdoor beogen we de instroom in duurdere voorzieningen te beperken. Ook streven we naar betere managementinformatie zodat de budgetten nauwlettend gevolgd kunnen worden.

Risico verdeelmodellen participatie

De budgetten die van het Rijk ontvangen worden in het kader van participatie kennen elk hun eigen verdeelmodel. Voor de financiering van de uitkeringen op grond van de Participatiewet ontvangen we een specifieke uitkering die bekend staat als de BUIG. De hoogte van de BUIG wordt berekend op basis van een kansberekeningsmodel. Vanuit diverse invalshoeken berekent dit verdeelmodel uiteindelijk de kans dat een huishouden in de gemeente Hellendoorn in de bijstand komt. Dit kansberekeningsmodel is niet te beïnvloeden, slechts in zeer beperkte mate zijn de factoren die onderdeel uitmaken van de kansberekening beïnvloedbaar, maar dan nog is het effect op de uiteindelijke BUIG niet vast te stellen. Vanaf 2018 past het Rijk de manier aan waarop men de asielinstream verwerkt in het macrobudget. We verwachten dat het effect voor de gemeente Hellendoorn hiervan ruim een ton is, hiermee is rekening gehouden in de begroting 2019. Bij de verdeling van het macrobudget speelt met name de volumecomponent een belangrijke rol, vanaf 2019 krijgt echter ook de prijscomponent een plaats in het verdeelmodel. Concreet houdt dit in dat gemeenten waar de kosten per uitkering onder het landelijk gemiddelde uitkomen, en dat is voor de gemeente Hellendoorn het geval, te maken krijgen met een negatieve prijscorrectie. Hiermee is in de begroting 2019 geen rekening gehouden omdat de hoogte van de korting op dit moment niet voorspelbaar is. Naast de BUIG worden er via een integratie-uitkering in het gemeentefonds gelden beschikbaar gesteld voor re-integratie van de doelgroep die met de invoering van de Participatiewet onder verantwoordelijkheid van de gemeente is gekomen, alsmede voor de doelgroep die valt onder de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening. Deze integratie-uitkeringen kennen ook elk hun eigen verdeelmodel met de daarbij behorende risico's.

Open einde regelingen

Daarnaast zien wij risico's op het gebied van de open einde regelingen op het gebied van zowel de participatiewet als ook de Wmo en jeugdzorg. Een extra beroep op deze regelingen kan een tekort opleveren voor de exploitatiebegroting van de gemeente Hellendoorn. Op het gebied van jeugdzorg en Wmo hebben we afgesproken dat tegenvallers binnen het sociaal domein ook binnen de reserve sociaal domein blijven voor

zover deze reserve daarvoor toereikend is. Een ander risico is en blijft dat de Rijksoverheid ingrijpt in deze gemeentelijke taken. Nieuw is het risico van een hogere inzet van jeugdzorg indien er getraumatiseerde jonge statushouders in de gemeente Hellendoorn komen wonen. Daarnaast moeten oudere statushouders ook extra gebruik maken van het Wmo budget. We volgen deze ontwikkelingen op de voet.

Hellendoorn Noord fase 1

Ten aanzien van Hellendoorn Noord fase 1 is het risico lager dan voorheen. De (bruto) boekwaarde van Hellendoorn Noord fase 1 bedraagt naar verwachting € 4,5 miljoen per 31 december 2018. De uitgifte van gemeentelijke kavels is gestart in 2018. Er is veel belangstelling voor de gemeentelijke kavels en op dit moment zijn al meer dan de helft van de gemeentelijke kavels verkocht. Tevens is een overeenkomst gesloten met twee marktpartijen over de afname van 42 kavels over een periode van vier jaar. De verwachting is dat deze kavels in het laatste kwartaal van 2018 kunnen worden uitgegeven. Met voorgaande ontwikkelingen wordt het risico op deze grondexploitatie verlaagd.

Soweco

Vanaf 1-1-2015 is de oude regeling Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) vervallen. Het bestand van WS-W'ers zal door natuurlijk verloop en overige uitstroom in de loop der jaren krimpen. De afbouw van het aantal WSW'ers en de gelijktijdige afbouw van de rijkssubsidie tot en met 2020 vormen een risico voor de gemeenschappelijke regeling Soweco. Het aantal beïnvloedbare factoren in de uitgavensfeer is tevens beperkt in verband met wettelijke loon- en baangarantie voor de huidige WSW-deelnemers. Het bestuur van Soweco, de RvC en de binnen de GR Soweco participerende gemeenten werken daarom aan omvorming van Soweco. In dit kader wordt in 2019 gewerkt aan verdere ontvlechting tussen de bestaande GR en de NV. Eind 2017 is overeenstemming bereikt tussen alle 6 deelnemende gemeenten en de verschillende organen binnen de GR en de NV over deze ontvlechting, en de gelijktijdige doorontwikkeling van de NV tot een nieuwe maatschappelijke onderneming, die diensten uitvoert voor gemeenten en andere organisaties in het brede sociale domein.

Afgesproken is dat de GR uiterlijk in 2021 alleen bestaat uit de SW-medewerkers. Dit betekent dat het eigendom van vastgoed en het werkgeverschap van de ambtelijke staf moet worden overgedragen, en dat het aandeelhouderschap van de GR wordt overgedragen (aan gemeenten en/of andere partijen).

Kengetallen

In deze paragraaf presenteren we enkele kengetallen om de weerstandscapaciteit te kunnen beoordelen. Daarnaast bevordert dit de financiële vergelijkbaarheid tussen gemeenten.

		bedragen x € 1.000					
1. Netto schuldquote		Rekening	Begroting	Begroting	MJR	MJR	MJR
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
A. Vaste schulden	+	132.611	127.042	123.973	122.545	121.357	120.491
B. Netto vlottende schuld	+	6.827	5.204	8.821	6.265	4.831	5.616
C. Overlopende passiva	+	5.273	5.200	5.200	5.200	5.200	5.200
D1. Financiële activa (excl. verstekte leningen)	-	274	264	253	243	232	221
D2. Financiële activa (verstekte leningen)	-	9.656	7.092	6.968	6.845	6.721	6.597
E. Uitzettingen < 1 jaar	-	9.354	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
F. Liquide middelen	-	537	400	400	400	400	400
G. Overlopende activa	-	4.242	3.200	3.200	3.200	3.200	3.200
H. Totale saldo van baten (excl. mut. res.)	/	87.784	96.854	87.385	87.767	87.611	86.033
Netto schuldquote		148,4%	131,7%	146,6%	141,5%	138,7%	141,2%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstekte leningen		137,4%	124,4%	138,7%	133,7%	131,1%	133,5%

Toelichting: In de jaarrekening 2017 heeft u kunnen zien dat de netto schuldquote verder is afgenomen. De netto schuldquote laat sinds 2014 een sterk dalende lijn zien. Dit wordt deels veroorzaakt doordat het totale saldo van baten en laten gestegen is, onder meer doordat de decentralisatie meer gemeentelijke uitgaven als gevolg heeft gehad. Maar de schuldpositie neemt ook af. In 2014 was het totaal aan schulden

en overlopende posten bijna € 147 miljoen. De huidige inschatting is dat dit eind 2022 is teruggelopen naar € 121 miljoen.

We gaan hierbij ervan uit dat de begrotingstekorten in de meerjarenraming terug zijn gebracht naar € 0,-. Hieruit zien we dat de beperking van het investeringsniveau tot € 5,3 miljoen per jaar vruchten afwerpt. Wel blijft de schuldpositie onverminderd hoog. Het verder verbeteren van de financieringspositie blijft een belangrijk punt van aandacht, waarbij verkopen van de grond een belangrijke bijdrage hierin moeten leveren. Ook eventuele nieuwe grote investeringen in de Nieuwe Verbindingen en Reggesteyn hebben invloed op deze kengetallen.

bedragen x € 1.000

2. Solvabiliteitsratio		Rekening	Begroting	Begroting	MJR	MJR	MJR
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
A. Eigen vermogen	+	18.748	16.405	13.804	13.983	15.019	13.594
B. Totaal passiva	/	169.676	160.058	158.386	154.924	153.722	152.762
Solvabiliteit		11,0%	10,2%	8,7%	9,0%	9,8%	8,9%

Toelichting: In de begroting 2018 verwachtten we een daling van de solvabiliteit naar 7,9% in 2021. Ten tijde van de jaarrekening 2017 was de solvabiliteit 11,1%. In deze begroting en meerjarenraming zien we het eigen vermogen fors dalen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een daling in de reserve sociaal domein van € 5,9 miljoen eind 2017 naar een verwachte stand van € 0,4 miljoen eind 2019. De tekorten van de jaren 2020-2022 nemen we niet mee in deze berekening, omdat uitgangspunt is dat deze worden omgeboogen.

bedragen x € 1.000

3. Grondexploitatie		Rekening	Begroting	Begroting	MJR	MJR	MJR
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
A. Niet in exploitatie genomen bouwgronden	+	-	-	-	-	-	-
B. Bouwgronden in exploitatie	+	23.427	16.156	14.158	12.525	10.687	8.862
C. Totale saldo van baten (excl. mut. res.)	/	87.704	96.854	87.385	87.767	87.611	86.033
Grondexploitatie		26,7%	16,7%	16,2%	14,3%	12,2%	10,3%

Toelichting: Bovenstaande tabel laat zien dat de impact die de grondexploitatie heeft op onze reguliere bedrijfsvoering opnieuw verder afneemt. In de gemeenterekening 2015 was dit percentage nog 33,1%. De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie neemt af met het uitgeven van kavels en door het treffen van voorzieningen. Doordat we in onze planning geen nieuwe exploitaties hebben opgenomen, neemt het percentage af. Aan het eind van deze meerjaren periode verwachten we een ratio van 10,3%.

bedragen x € 1.000

4. Structurele exploitatieruimte		Rekening	Begroting	Begroting	MJR	MJR	MJR
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
A. Totale structurele lasten	-	85.098	98.108	88.275	88.701	88.387	87.436
B. Totale structurele baten	+	83.185	96.815	87.385	87.767	87.595	86.033
C. Totale structurele toevoegingen aan de reserves	-	-	-	-	-	-	-
D. Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	+	-	-	-	-	-	-
E. Totale saldo van baten (excl. mut. res.)	/	87.784	96.854	87.385	87.767	87.611	86.033
Structurele exploitatieruimte		-2,2%	-1,3%	-1,0%	-1,1%	-0,9%	-1,6%

Toelichting: Door de grote onttrekking van de reserve sociaal domein, zien we in 2019 een structureel exploitatietekort. Ook in latere jaren is dit het geval door de begrote exploitatietekorten.

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit		Rekening	Begroting	Begroting
		2017	2018	2019
A. OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	+	325	335	343
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	+	277	285	296
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	+	201	201	210
D. Eventuele heffingskorting voor een gezin	-	30	30	30
E. Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde		773	790	819
F. Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	/	753	752	752
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor		102,7%	105,1%	108,9%

Toelichting: De belastingdruk begroten we rond het landelijk gemiddelde (zie paragraaf 1 lokale heffingen).

Het totaaloverzicht van de kengetallen is als volgt:

Kengetallen	Rekening	Begroting	Begroting	MJR	MJR	MJR
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Netto schuldquote	148,4%	131,7%	146,6%	141,5%	138,7%	141,2%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	137,4%	124,4%	138,7%	133,7%	131,1%	133,5%
Sovabiliteitsratio	11,0%	10,2%	8,7%	9,0%	9,8%	8,9%
Grondexploitatie	26,7%	16,7%	16,2%	14,3%	12,2%	10,3%
Structurele exploitatieruimte	-2,2%	-1,3%	-1,0%	-1,1%	-0,9%	-1,6%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	102,7%	105,1%	108,9%			

